

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Bezmoc excindačních žalob

Mobiliární exekuce, tedy exekuce prodejem movitých věcí, jsou běžnou součástí agendy soudních exekutorů a také možná oblastí, která vyvolává mezi veřejností širokou debatu vedoucí až k rozhořčení. Ruku v ruce s tím jde pochopitelně otázka případně neoprávněně zabavených věcí, respektive toho, kam až exekutoři mohou zajít a kde vůbec mohou věci povinného hledat.

Kde může exekutor věci povinného hledat

Exekuce prodejem movitých věcí je upravena v § 66 a násl. exekučního řádu, č. [120/2001](#) Sb., s tím, že je třeba použít příslušných ustanovení občanského soudního řádu upravujících výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí a nemovitých věcí, konkrétně § 321 a následující.

Prvním velkou otázkou je zjištění míst, kde exekutor může věci povinného vyhledat. Podle § 326 odst. 1 občanského soudního řádu mají být sepsány věci v bytě (sídle) povinného nebo na jiném místě, kde má povinný své věci umístěny. Zákon nedefinuje okruh míst, kde může mít povinný své věci, exekutoři proto v zásadě vycházejí z premisy, že povinný tyto věci může mít kdekoli, tj. i v místě, kde nebydlí. Podle odůvodnění rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ČR však takové zhodnocení není správné: „Možností provádět exekuci prodejem movitých věcí na jiném místě, kde má povinný své věci umístěny, nelze rozumět zcela libovolné místo. Může jít o různá místa vlastněná či užívaná povinným, nemůže se však jednat o byt jiné osoby, který nelze považovat za byt povinného, tedy za byt užívaný povinným. **Pokud se nacházejí věci povinného u někoho jiného, lze je učinit předmětem exekuce prodejem movitých věcí jen tehdy, pokud je taková osoba dobrovolně vydá.**“[1]

Zákon v tomto rozlišuje mezi bytem (sídlem) či jinými místnostmi povinného a místy, která bytem či jinými místnostmi nejsou. V prvním případě je „ten, kdo provádí výkon, oprávněn učinit osobní prohlídku povinného a prohlídku bytu (sídla) a jiných místností povinného, jakož i jeho skříní nebo jiných schránek v nich umístěných, kde má povinný svůj majetek“ (§ 325a občanského soudního řádu). Současně dle § 325b občanského soudního řádu „povinný umožní tomu, kdo provádí výkon rozhodnutí, přístup na všechna místa, kde má své movité věci umístěny“ a současně „každý, v jehož objektu má povinný svůj byt (sídlo) nebo jiné své místnosti, je povinen strpět, aby ten, kdo provádí výkon rozhodnutí, provedl prohlídku bytu a jiných místností povinného. Nesplní-li tuto povinnost, je ten, kdo provádí výkon, oprávněn zjednat si k bytu nebo jiné místnosti povinného přístup.“ (§ 325b odst. 1 a 2 občanského soudního řádu).

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že **exekutor je oprávněn zjednat si přístup pouze do bytu (sídla) povinného či do místností povinného, nikoliv však do jiných místností**, kde by eventuálně povinný mohl mít věci, ale které nemají charakter bytu (sídla) či místností povinného. Z praxe ovšem vím, že takový postup není vždy ze strany soudních exekutorů dodržován, dokonce se tak někdy děje i za asistence Policie České republiky. K tomuto problému se před časem vyjadřoval i ombudsman Pavel Varvařovský, který se v konkrétní věci vyjádřil tak, že „lze soupis provést pouze v bytě povinného, jímž může být v neposlední řadě byt jiné osoby, ovšem za podmínky, že jej povinný fakticky užívá, a právě proto lze předpokládat, že v něm má umístěny své věci.“[2]

Otázkou pochopitelně zůstává, jak exekutor pozná, že se jedná o byt či místnosti povinného, nebo nikoliv. Bývalý ombudsman k tomu uvádí: „Pokud však osoby užívající byt (případně ostatní osoby v

domě) namítnou, že v něm povinný nebydlí, **nelze přistoupit k soupisu v takovém bytě, pokud soudní exekutor (vykonavatel) neprokáže, že jde o byt povinného**, tedy o byt, v němž se povinný zdržuje (nejlépe prostřednictvím věcí nacházejících se v bytě).“[3] Soudní judikatura není příliš bohatá, nicméně k této otázce se vyjadřoval i kárný senát: „Před přistoupením k vlastnímu soupisu v bytě třetí osoby je však zapotřebí ověřit, že se povinný v bytě skutečně zdržuje, užívá ho, a proto v něm má umístěny své věci. Pokud se prostřednictvím věcí, listin umístěných v bytě nepodaří prokázat a s jistotou usoudit, že povinný byt skutečně užívá, nejde o byt povinného a nelze sepsat žádné věci, ledaže by snad došlo k dobrovolnému vydání věcí povinného tím, o jehož byt jde.“[4]

Z výše uvedeného tedy jednoznačně vyplývá, že exekutor je v tom, kde věci patřící údajně povinnému sepíše, podstatně omezen a jejich sepsání kdekoliv by mohlo být považováno za porušení zákona a kárné provinění.

Nicméně ve chvíli, kdy exekutor poruší výše uvedená pravidla a sepíše movité věci v místě, u něhož není prokázáno, že by šlo o byt povinného, nezbyvá vlastníkovu těchto věcí než uplatnit svá práva prostřednictvím návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu a případně i podat vylučovací (excindační) žalobu.

Vyškrtnutí věcí ze soupisu

V případě, že exekutor sepíše movité věci – bez ohledu na to, zda se jedná o věci, u nichž má prokázáno, že patří povinnému, je osoba, která tvrdí, že tyto věci jsou v jejím vlastnictví, oprávněna podat návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu dle § 68 odst. 1 exekučního řádu. Pokud tato osoba nemá přesné informace k uplatnění svého práva, je exekutor povinen jí je dle § 68 odst. 6 exekučního řádu sdělit.

Lhůta k podání návrhu na vyškrtnutí ze soupisu v délce 30 dnů počíná běžet od okamžiku, kdy se navrhovatel dozvěděl o soupisu věci. Opožděný návrh exekutor odmítne, o včasném musí rozhodnout do 15 dnů. V případě, že exekutor návrhu nevyhoví, může se údajný vlastník domáhat vyloučení z exekuce žalobou dle § 267 občanského soudního řádu ve lhůtě 30 dnů (viz níže).

Před časem byla vedena diskuse o tom, jaký je charakter třicetidenní lhůty a případně jaká práva má osoba tvrdící, že je vlastníkem, pokud tuto lhůtu nedodrží. Soudní judikatura se k věci postavila tak, že „úspěch žaloby o vyloučení věci z exekuce podle ustanovení § 267 odst. 1 občanského soudního řádu není podmíněn předchozím včasným návrhem na vyškrtnutí věci ze soupisu postupem podle ustanovení § 68 exekučního řádu“.[5] Znamená to, že i případné zmeškání lhůty pro podání návrhu na vyškrtnutí neznamená automaticky konec všech možností, jak dosáhnout vyloučení z exekuce.

O návrhu na vyškrtnutí rozhoduje exekutor pouze na základě listinných důkazů, které musejí být k návrhu přiloženy; to je pochopitelně poněkud problematické, neboť v některých případech jiné než nelistinné důkazy neexistují (může se jednat například o svědecké výpovědi). V takových případech lze doporučit například čestná prohlášení jednotlivých „svědků“, ovšem opět ze své praxe vím, že se takový postup u mnoha exekutorů neseťká s pochopením. V jednom případě exekutor dokonce zamítal všechny návrhy na vyškrtnutí, a to i v případě, kdy mu byla koupě věci doložena objednávkou i fakturou na jméno vlastníka.

V případě, že exekutor návrhu nevyhoví, zbývá vlastníkovu již jen jediná cesta – vylučovací (excindační) žaloba.

Vylučovací žaloba dle § 267 občanského soudního řádu

V případě, že je uplatněno právo k majetku, které nepřipouští výkon rozhodnutí (exekuci), lze uplatnit vůči oprávněnému návrh na vyloučení majetku z výkonu rozhodnutí (exekuce) podle § 267 odst. 1 občanského soudního řádu. Na řízení se použije třetí část občanského soudního řádu, tedy ustanovení o standardním řízení před soudy prvního stupně.

První problém nastává již v okruhu účastníků řízení. Žalobce je osoba, která tvrdí, že v exekuci byla sepsána věc, která patří jí, a nikoliv povinnému, žalovaným je pak oprávněný. Soudní exekutor není účastníkem řízení. Vzhledem k tomu, že je to exekutor, kdo je odpovědný za vedení exekučního řízení, vybírá způsoby exekuce, které potom realizuje, měl by dle mého názoru účastníkem řízení na straně žalované být on. Oprávněný často vůbec netuší, jakým způsobem je exekuce vedena, neboť jej to v podstatě nemusí zajímat. Faktem je, že pokud by oprávněný s vyškrtnutím souhlasil, exekutor byl dle § 68 odst. 3 exekučního řádu věc ze soupisu vyškrtnout musel. Pokud tedy věc dospěje až před soud, je zřejmé, že oprávněný s vyškrtnutím nesouhlasil.

Dovolím si malou odbočku - v případě, že se jedná o jiný způsob vedení exekuce, například u příkázání pohledávky dle § 303 a násl. občanského soudního řádu, ani případný souhlas oprávněného s vyloučením nezabrání žalobě, neboť v tomto případě se soupis ani vyškrtnutí z něj neuplatní. To pochopitelně celé exekuční řízení prodlužuje a navyšuje stranám náklady řízení.

Druhý, a možná významnější problém pro žalobce nastává již při sepisu samotné žaloby. Vzhledem k tomu, že se na celé řízení uplatní třetí část občanského soudního řádu, **je žalobce povinen splnit veškeré své povinnosti tvrzení a důkazní jako v každém jiném soudním sporu.** To pochopitelně může být kamenem úrazu. Žalobce je totiž povinen prokázat, že daná věc je opravdu jeho, a unést své břemeno tvrzení a břemeno důkazní. Zejména posleďně uvedená povinnost žalobce se může často jevit jako nesplnitelná. Obecně bývá doporučováno uchovávat si například doklady o koupi jednotlivých věcí. Ovšem v běžném obchodě u částek do 10.000 Kč není prodejce povinen uvádět údaje kupce. Znamená to, že žalobce je sice schopen soudu předložit účtenky k sepsaným věcem, ovšem bez uvedení svého jména. Soud v takovém případě pravděpodobně žalobě nevyhoví, neboť samotnou účtenkou bez jména není prokázáno, kdo věc koupil.

Ještě horší situace pro žalobce nastává v okamžiku, kdy má prokázat vlastnictví věcí, k nimž účtenky žádné nemá buď proto, že je po uplynutí záruční doby vyhodil, nebo prostě proto, že je nikdy neměl - věci mohl dostat jako dar nebo mohou být předávány v rodině z generace na generaci. Nároky, které klade občanský soudní řád na žalobce, pokud jde o důkazní břemeno, mohou být v takových případech splnitelné v podstatě pouze prostřednictvím svědeckví osob či snad i fotografií těchto věcí. Osoby, které mohou vypovídat o tom, za jakých okolností došlo například k darování nějaké věci, nebo o skutečnosti, že danou věc v domácnosti žalobce vídali roky, jsou většinou osoby blízké žalobci či alespoň jeho známí. Žalovaný v takovém případě může snadno namítnout právě to, že se jedná o osoby blízké a přes poučení podle § 126 občanského soudního řádu nedůvěryhodné. Opět z praxe vím, že soudy v některých případech žaloby zamítají poukazující právě na blízký vztah k žalobci, ačkoliv takové osoby byly poučeny o svých povinnostech.

Navíc svědek často nezná konkrétní okolnosti toho, jak žalobce věc nabyl, přestože ví, že věc patří žalobci, respektive neměl nikdy důvod pochybovat o tom, že věc je ve vlastnictví žalobce. I v takovém případě soudy někdy zamítají žaloby z důvodu neunesení důkazního břemene.

Záleží pochopitelně i na přístupu soudce; je to on, kdo hodnotí důkazy, a pokud například ze svědeckých výpovědí vyplývá, že věc patří žalobci, může žalobě vyhovět. Na druhou stranu někteří soudci striktně trvají na unesení důkazního břemene na straně žalobce. V jednom případě soudkyně zamítla žalobu z důvodu, že žalobce neprokázal vlastnictví rádia, protože svědek - jeho syn - nebyl schopen zcela jasně uvést, kdy konkrétně toto rádio jeho otec koupil, za kolik peněz a od koho.

Každý čtenář tohoto článku se může zamyslet nad tím, zda by byl schopen prokázat, že má ve svém vlastnictví například gramofonovou desku, kterou si koupil za první vydělané peníze, nebo šperk, jenž se v rodině dědí z generace na generaci, a podobně.

Představme si situaci, kdy soudní exekutor překročí svá oprávnění a sepíše věci, o nichž sice tvrdí, že jsou ve vlastnictví povinného, ale nemá k tomu žádný důkaz. Vyškrtnout věci ze soupisu odmítne, lhostejno, zda z důvodu, že nemá prokázáno vlastnictví třetí osoby, nebo prostě proto, že soupis chápe jako určitý prostředek tlaku na povinného nebo osob jemu blízkých k zaplacení vymáhané částky.

Vlastníkovi věci, který s exekucí nemá nic společného, nezbyvá než zaplatit soudní poplatek a kontaktovat advokáta s žádostí o sepis vylučovací žaloby. Nemusím zde zdůrazňovat, že již v tuto chvíli vynakládá nemalé prostředky na odčinění věci, kterou nijak nezpůsobil.

Následně u soudu musí prokázat, jak nabyl věci, které má často již roky či desetiletí ve svém bytě, což se může záhy ukázat jako velký problém. Pokud nenarazí na rozumného soudce, odchází od soudu se zamítnutou žalobou a mnohdy také s povinností k úhradě nákladů řízení oprávněnému.

Nelze se tedy divit situaci, v níž mnozí vlastníci raději nad takovým postupem mávnou rukou a nechají exekutora, aby věci prodal, neboť je takový postup i s ohledem na hodnotu těchto věcí vyjde levněji.

Domnívám se, že taková situace je dlouhodobě neudržitelná a v naprostém rozporu s právy jednotlivých osob i zásadou proporcionality. Vlastník, který nijak nezapříčinil exekuci na majetek povinného, je nejen povinen snést přítomnost vykonavatelů soudních exekutorů, soupis svých věcí, ale dále se snažit domoci svého práva prostřednictvím právního institutu, který mu účinnou obranu v podstatě neumožňuje.

Změna právní úpravy

Je jasné, že problémy při mobiliárních exekucích vždy budou existovat, ať již proto, že pro všechny bydlící osoby jde o citelný zásah do jejich práva na soukromí, ale i z důvodu, že zde jistě i nadále bude existovat mnoho lidí, kteří oficiálně žádný majetek nevlastní, byť tomu tak doopravdy není.

De lege ferenda by bylo vhodné změnit celou koncepci vylučování movitých věcí z exekuce, zejména pokud jde o důkazní břemeno. Dle mého názoru by měla být v těchto věcech snížena sazba výše soudního poplatku. Dále bych zvážila přezkum toho, zda byly věci sepsány v bytě povinného, a to ještě před zahájením dokazování toho, zda jsou věci ve vlastnictví žalobce. Důkazní břemeno ohledně prokázání toho, že exekutor postupoval správně, by nesl žalovaný, ať by jím byl – jako doposud – oprávněný, nebo při změně zákona exekutor. Teprve až by bylo postaveno najisto, že věci byly sepsány podle práva, by soud přistoupil k dokazování. Další úprava by měla také směřovat ke zmírnění nároků na žalobce ohledně důkazního břemene například speciální úpravou, která by do určité míry korigovala povinnosti vyplývající z třetí části občanského soudního řádu.

V každém případě je nutné, aby ministerstvo spravedlnosti připravilo novelu exekučního řádu a občanského soudního řádu, která by výše zmíněné nespravedlnosti zmírnila. Ruku v ruce s tím musí pochopitelně jít i funkční postih těch exekutorů a jejich vykonavatelů, kteří svá oprávnění překročí.

JUDr. Michaela Balousová,
advokátka

[JUDr. Michaela Balousová, advokátka](#)

Anny Letenské 34/7
120 00 Praha 2

Tel.: +420 776 166 453

e-mail: office@pravniknemovitosti.cz

-----
[1] Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu sp. zn. 14 Kse 6/2011 ze dne 31. ledna 2012

[2] Varvařovský, Pavel: Zpráva o šetření - Veřejný ochránce práv, Sp. zn.: 5683/2011/VOP/PJ [online]. 2012-10-05 [cit. 2015-10-07]. Dokument ve formátu PDF. Dostupné na www, k dispozici >>> [zde](#).

[3] tamtéž

[4] Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu sp. zn. 14 Kse 6/2011 ze dne 31. ledna 2012

[5] Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR 21 sp. zn. Cdo 1037/2013 ze dne 4. února 2014

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Bezpilotní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulační požadavky a praktické aspekty](#)
- [Nefungující rozsah péče o dítě. Cesta přes využití terapie a dalších opatření podle ustanovení § 503 zákona o zvláštních řízeních soudních](#)
- [De iure traktor, de facto nákladní vozidlo, už ne tolik výhodná dualita](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Pokuta 32 mil. EUR pro Dacia/Renault - evropské soutěžní úřady tvrdě došlapují na no-poaching. Měla by Vaše společnost být na pozoru?](#)
- [Rozdělení společného jmění manželů v případech výdělečné činnosti pouze jednoho z manželů](#)
- [Oběť znásilnění má nárok na peněžitou satisfakci](#)
- [Digitalizace AML povinností: jak technologie mění plnění povinností pro tisíce povinných osob](#)
- [\(Ne\)vypořádání předmětu řízení u soudního smíru](#)
- [Nové limity opatrovnického rozhodování v judikatuře ESLP a Ústavního soudu](#)

- [Mimosmluvní odměna při společném zastupování více osob](#)